

"TRouw" Mon. 17de Aug. 1987

Chris McGregor uitschieter op festival

Verrassende come-back van Brotherhood of Breath

of Frits Lagerwerff

AMSTERDAM - De muziek op het recente NOS-Jazzfestival in de Meervaart werd gekenmerkt door extreme wisselvalligheid in kwaliteit, met als verrassende uitschieter naar boven de Brotherhood of Breath, de Brits-Zuidafrikaanse formatie van pianist Chris McGregor.

Dit dertien-man-en-één-vrouw tellende orkest schreef in Amsterdam-Osdorp geschiedenis met een meeslepende mengvorm van zulu-muziek, kwila en mrabi, Afro-Caribische ritmen, soepele big band swing à la Duke Ellington en free jazz.

De gelaagde come-back van Chris McGregor's groep is in feite hoogst wonderlijk. Ondanks memorabele successen in de jaren zeventig en fraaie platen op het Britse Ogun label, kon de Zuidafrikaanse pianist de beste free jazz big band ter wereld niet bijeenhouden. Na onenigheid met enkele sterrollisten, de dood van solo-trompetist Mongezi Feza en de exodus uit Londen van andere sleutelfiguren, restte slechts meters tape met magistrale opnamen, waarvoor geen enkel platenlabel te interesseren was.

Ten lange leste verdween McGregor zelf uit Londen, om zich te vestigen in een Franse vallei, waar na een overstroming zijn composities, arrangementen en archief letterlijk aan de wijnstroken hingen.

Na deze rampspoed heeft de overjarige hippie zijn terugkeer als historisch belangrijk orkestleider en componist zelf bewerkstelligd. Na eindeloos gepleoeter met kleine ensembles die zijn orkestrale ideeën nauwelijks konden weerspiegelen, engageerden enkele Europese festivals de nieuwe Brotherhood of Breath, die als een ongerepeteerd gezelschap echter nog geen indruk maakte.

Sensatie

McGregors laatste poging in de Meervaart slaagde echter wél. In slechts enkele repetities wist hij zijn hoogst persoonlijke ideeën over samentspel in vraag- en antwoordstructuur, over harmonie, melodie, ritmiek en klankkleuren op een grotere anoniem stel jongeren over te brengen. Het concert voor de NOS was slechts het tweede optreden na de première, maar berichten van het Antwerpse Middelheim Jazz Festival beloofden veel goeds: daar was de Brotherhood met een twee uur durend optreden een ware sensatie.

De Brotherhood of Breath speelde in de Meervaart een splinternieuw repertoire, gebaseerd op McGregor's oorspronkelijke uitgangspunt, namelijk dat een concert de weerslag is van een intense communicatie tussen de musici onderling. Geen tv-camera was in de buurt om dit fascinerende schouwspel te registreren, maar het publiek, niet bepaald verwend met big band klank,

Chris McGregor's Brotherhood of Breath bruisend in actie, tijdens het NOS Jazz Festival

FOTO FRANS SCHELLEKENS

ken, kon van meet af aan de melodische en ritmische grandeur van dit nieuwe orkest vaststellen. Geopend werd met een hommage aan de Senegalese hoofdstad Dakar, waar ANC-leiders en kopstukken uit de Zuidafrikaanse zakenwereld elkaar onlangs voor het eerst hebben ontmoet.

Quasi-ontspannen klankkleuren en open klinkende ritmen hebben McGregor's voorkeur, zoals in 'Dakar' dat direct een spannende, kleurrijke interactie tussen de koper-, riet- en ritmesectie etaleerde. De orkestrale klank was fraai sonoor, de geluidsbalans was goed en de harmonische structuur zo duid-

lijk, dat welke solist dan ook wel ver boven zijn of haar normale niveau moest uitstijgen. Tromboniste Annie Whitehead kon een wellustige solo met demper in rust en evenwicht afwerken, en hetzelfde gold voor bugelspeler Dave Defries. Later deed de jonge Brits-Jamaicaanse saxofonist Steve Wil-

kinson met enkele beweeglijke soli zijn voorganger Courtney Pine alras vergeten en bevestigde ook Harry Becket zijn faam als bugel-expert. Het boeiendst waren evenwel de sectie-partijen. De ritmesectie exposeerde, onder de hypnotiserende blikken van de orkestleider, op fagot, alt- en besklarinnet, en alt-, tenor- en baritonsax een opwindende sonoriteit, met als visueel extraatje de piekleine en jonge bariton-saxofonist Julian Arguelles, die bijna een contra-gewicht op zijn rug nodig had, om met zijn glimmende reuzen toeter niet voorover te tuimelen.

Vanavond tussen 22.00 en 24.00 uur is veel van dit fraais op radio 4 te beluisteren.

Ed Blackwell

Het tweede hoogtepunt op dit festival was het optreden van het Ed Blackwell. Hoewel dit ad hoc ensemble slechts een uurtje had gerepeteerd, pakte het wonderschoon uit, ondanks publieke discussies over te spelen stukken en het almaar haperende cornet-spel van de met een opa-toontje opererende free jazz poet Don Cherry. Blackwell zelf speelde echter melodieuze slagwerk, ijzersterk in z'n eenvoud, contrabassist Mark Hellias soe-leerde onzuiver maar stuwde geweldig als begeleider, en alt-saxofonist Carlos Ward trok zich op aan David Murray, wiens wervelende spel op tenorsax en basklarinnet (in Ward's compositie 'Pettiford's Bridge') een weergaloze expressie had.